

Probudili se v Praze. Válka se probudila s nimi

24.2.2026 - Petra Köppl | Matematicko-fyzikální fakulta UK

Když na jejich vlast začaly dopadat první rakety, tři mladí ukrajinští vědci byli v Praze už vzhůru. Neprobudily je sirény, ale jejich telefony, které nepřestávaly zvonit. Jeden z nich viděl na displeji zmeškané hovory od rodičů ze Zakarpatska, další sledoval výbuchy v přímém přenosu na Telegramu a třetí volal své matce ještě před svítáním a prosil ji, aby si zapnula televizi.

Všichni tři odešli z Ukrajiny před lety, aby studovali fyziku na Univerzitě Karlově. Ani docent Michael Vorochta, ani doktorandi Mykhailo Shestopalov a Bohdan Morzhuk z Fyzikálního ústavu MFF UK si nedokázali představit, že se jejich domov stane centrem konfliktu, který je bude pronásledovat i v zahraničí.

Jejich rodiny zůstaly na Ukrajině. Buď proto, že západní Ukrajina se stále zdá být dostatečně bezpečným místem k životu, nebo proto, že otcové ve věku odvodu nesmějí překročit hranice, takže jen matky mohou občas přijet na návštěvu do Prahy. Prarodiče se na cestu cítí příliš staří.

Všichni tři vědci vzpomínají na první týdny války jako na období, kdy ztratili pojem o čase. Hodiny trávili neustálým sledováním zpráv, hledáním informací a vzájemnými rozhovory. Všechny pronásledoval pocit viny, že na rozdíl od svých krajanů na Ukrajině jsou v bezpečí.

V Praze pokračovali ve své práci a zkoumali grafen, plazma či katalyzátory. Posílají domů peníze, udržují spolupráci s vědeckými institucemi na Ukrajině a pomáhají vědcům, kteří do Prahy přicházejí z válkou zasažené země. O české pomoci mluví s vděčností, ale zároveň vnímají, že pozornost světa slábne, a chápou, že válka nekončí ve chvíli, kdy začíná mizet z titulků.

„Válka se nevede jen na bojišti v zákopech. Je to také globální válka v informačním prostoru, v médiích, zkrátka všude. Probíhá i tady v Evropě, i když si to možná Evropané neuvědomují, nebo to vědí a snaží se to ignorovat,“ říká Bohdan Morzhuk. Na Fyzikálním ústavu zkoumá epitaxní grafen pěstovaný na karbidu křemíku. Studuje jeho možné elektronové struktury, aplikace, detektory a optické vlastnosti systémů, které na něm navrhuje.

Jeho kolega z ústavu, Mykhailo Shestopalov, dokončuje doktorát. V laboratoři se věnuje růstu epitaxního grafenu, jeho charakterizaci a optimalizaci. Intenzivně se začal věnovat cyklistice – vidí v ní způsob, jak se odpoutat od každodenní zátěže a od toho, co se děje v jeho životě i v jeho zemi. Tento koníček byl pro něj na začátku války jediným účinným způsobem, jak zvládnout chaos v hlavě. Dnes už to není jen způsob, jak si pročistit mysl, ale vážná aktivita, která mu přináší radost, umožňuje mu poznávat Česko a které se hluboce věnuje. Část svého volného času věnuje také studiu češtiny, aby se lépe integroval do života v České republice.

Docent Michael Vorochta působí ve skupině nanomateriálů na Katedře fyziky povrchů a plazmatu. Jeho laboratoř je součástí velké výzkumné infrastruktury, která hostí zahraniční uživatele zkoumající širokou škálu materiálů pro katalytické aplikace. V současnosti připravuje evropský projekt společně s Ústavem fyzikální chemie v Kyjevě. V minulosti také úzce spolupracoval s Užhorodskou univerzitou, kam pomohl převést starší Augerův spektrometr, který ukrajinská strana získala za symbolickou jednu korunu. Kromě materiální podpory rodině a různým charitativním organizacím na Ukrajině považuje tento typ aktivity za minimum, které by měl každý vědec s ukrajinskými kořeny v

této době dělat pro podporu země, kde se narodil a kde strávil první část svého života.

<https://www.mff.cuni.cz/cs/verejnost/aktuality/probudili-se-v-praze-valka-se-probudila-s-nimi>